

Üniversite Öğrencilerinde Mobil Bağımlılık Düzeyi ve Problem Çözme Becerisinin İncelenmesi

Investigation of Mobile Addiction Level and Problem Solving Skills of University Students

Bu çalışma 5. Uluslararası 23. Ulusal Halk Sağlığı Kongresinde 13-18 Aralık 2021 tarihinde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

Eda AKTAŞ^{1*}, **Elif DÖNMEZ²**, **Rümeysa CANİBEYAZ³**, **Merve ATALAY⁴**

¹ Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Hemşirelik Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği, İstanbul, Türkiye.

² Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Hemşirelik Fakültesi, Onkoloji Hemşireliği, İstanbul, Türkiye.

³ Hemşire, İstanbul Bağımlılık Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul, Türkiye.

⁴ Hemşire, Altunizade Acıbadem Hastanesi, İstanbul, Türkiye.

Özet

Bu çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin mobil bağımlılık düzeyleri ile problem çözme becerilerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Tanımlayıcı tipte olan araştırma Mart- Haziran 2019 tarihleri arasında İstanbul ilindeki bir üniversitede gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini 230 öğrenci oluşturmuştur. Veriler, Tanıtıcı Bilgi Formu, Mobil Bağımlılık Ölçeği ve Problem Çözme Envanteri ile toplanmıştır. Katılımcıların yaş ortalaması 20.19±1.42, %80'i kadın ve %34,3'ü ikinci sınıf öğrencisidir. Mobil bağımlılık ölçeği toplam puanı ile tanımlayıcı özellikler karşılaştırıldığında cinsiyet, gelir durumu, telefon olmadan bir gün geçirme durumu, internet olmadan telefon kullanma durumu, telefon kullanmanın sorumluluklarına engel olduğunu düşünme, internet ve telefon çekmediği yerde kalma süresi arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır ($p<0.05$). Problem çözme becerileri ölçeği toplam puanı ile tanımlayıcı özellikler karşılaştırıldığında; internet ve telefonun olmadığı yerde 4 saatten fazla kalanların, 4 saatten az kalanlara kıyasla problem çözme becerileri ölçeğinden yüksek puan aldıkları aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür ($p<0.05$). Problem çözme becerilerinin mobil bağımlılık düzeyini ne şekilde yordadığını ortaya koymak için yapılan basit regresyon analizinde, problem çözme becerisi ile mobil bağımlılık düzeyi arasında anlamlı ancak zayıf bir ilişki olduğu gözlenmiştir ($R=0,075$, $R^2=0,006$, $F=12,99$, $P<,05$). Bu çalışmada cinsiyeti kadın olan, gelir durumu düşük, telefon ve interneti daha fazla kullanan öğrencilerin mobil bağımlılık düzeyinin daha fazla olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bağımlılık, hemşirelik, öğrenci, mobil telefon, problem çözme

Abstract

This study aimed to evaluate the mobile addiction levels and problem-solving skills of nursing students. This descriptive study was conducted at a university in Istanbul between March and June 2019. The sample of the study consisted of 230 students. The data were collected with the Introductory Information Form, the Mobile Addiction Scale, and the Problem-Solving Inventory. The mean age of the participants was 20.19±1.42, 80% were female, and 34.3% were second-year students. There was a statistically significant difference between sex, income status, spending a day without a phone, using a phone without internet, thinking that using a phone was an obstacle to one's responsibilities, the duration of time spent in a place without internet and phone ($p<0.05$). It was seen that those who stayed longer than 4 hours without internet and phone got higher scores from the problem-solving skills scale compared to those who stayed less than 4 hours ($p<0.05$). In the simple regression analysis, it was observed that there was a significant but weak relationship between problem-solving skills and mobile addiction level ($R=0.075$, $R^2=0.006$, $F=12.99$, $P<,05$). In conclusion,

students who are female, have low income, and use the phone and internet more often have higher level of mobile addiction.

Keywords: Addiction, mobile phone, nursing, problem solving, student

Atıf için (how to cite): Aktaş, E., Dönmez, E., Canıbeyaz, R., Atalay, M. (2023). Üniversite öğrencilerinde mobil bağımlılık düzeyi ve problem çözme becerisinin incelenmesi. Fenerbahçe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 3(2), 188-204. DOI: 10.56061/fbujohs.1183929

Gönderi Tarihi: 04.10.2022, Kabul Tarihi: 17.02.2023, Yayın Tarihi: 23.08.2023

1. Giriş

Teknolojinin hızlı gelişimi ile mobil teknoloji kullanımı yaşamımızın ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Kullanılan cihazların kapasitesinin artması, her an internete erişimin sağlanması ve genç nüfusun teknolojiye olan ilgisi mobil cihazların kullanımını arttırmıştır (Adnan ve Gezgin, 2016; Kuyucu, 2017). Akıllı telefonlar pratik ve tercih edilen mobil cihazlardır (Kuyucu, 2017). Literatürde gençlerin mobil cihaz olarak çoğunlukla akıllı telefonu tanımladıkları bildirilmektedir (Çelikkalp ve ark., 2020; Kahyaoğlu Süt ve ark., 2016). Yapılan çalışmalar gençlerin; mesajlaşma, internette gezinme, oyun oynama, sosyal paylaşım sitelerini kullanma, elektronik posta gönderme ve video izleme amaçlı akıllı telefon kullandıklarını göstermektedir (Lepp, Barkley ve Karpinski, 2015; Lepp, Li, ve Barkley, 2015; Samaha ve Hawi, 2016).

Son yıllarda akıllı telefonların yoğun bir biçimde kullanımı bağımlılık kavramı ile anılmasına neden olmuştur (Dikeç ve Kebapçı, 2018; Kahyaoğlu Süt ve ark., 2016). Akıllı telefon kullanımındaki bu artış birtakım sorunları da beraberinde getirmiş ve mobil bağımlılık gibi olumsuz etkilerin incelenmesini zorunlu kılmıştır (Çelikkalp ve ark., 2020; Kuyucu, 2017). Mobil bağımlılık, henüz tam tanımlanmamış olmakla birlikte; tablet, telefon ve bilgisayar gibi akıllı cihazların aşırı kullanımı sonucu bireylerin ruh sağlığını, kişilerarası ilişkilerini ve fiziksel sağlığını etkileyen aşırı cihaz kullanımını (Dikeç ve Kebapçı, 2018; Fidan, 2016; Sahu ve ark., 2019). İçinde bulunduğumuz yüzyılda madde bağımlılığından sonra ön sıralarda yer alan bir bağımlılık türü olduğu bildirilmektedir (Sahu et al., 2019)

2000'li yılların gelişi ile mobil bağımlılık çalışmaları da literatürde yerini almaya başlamıştır (Fidan, 2016). Literatürde üniversite öğrencileri arasında akıllı telefonların yaygın kullanımının; akademik performans, uyku kalitesi ve ruh sağlığı üzerinde olumsuz etkisinin olduğu bildirilmiştir (Alhajjar, 2014; Khalil ve ark., 2016; Sahu ve ark., 2019). Çalışmalarda genç bireylerde mobil bağımlılık oranlarının daha yüksek olduğu ve sosyal aktivite, benlik saygısı, dışa dönük kişilik özellikleri ile mobil bağımlılık arasında ilişki olduğu belirtilmektedir (Cocoradă ve ark., 2018; Çelik İnce, 2021; Erdem ve ark., 2016; Lopez-Fernandez ve ark., 2017). Ayrıca mobil bağımlılık, kişilerde düşük öz güven ve sosyal beceri problemleri gibi temel sorunlara da zemin hazırlamaktadır (Talan ve ark., 2016). Gençlerde sosyal ve duygusal gelişim için sosyal becerilere sahip olmak son derece önemlidir. Sosyal becerileri yeterli olmayan gençlerin problem çözme becerisinde de yetersizlik söz konusudur (Yılmaz ve ark., 2015).

Problem çözme; bireyin karşı karşıya kaldığı engel ve stres yaratan, çözüm bekleyen sorunları yönetmek için bilişsel, duygusal ve davranışsal girişimlerin yer aldığı karmaşık bir süreçtir (Üstündağ ve ark., 2018). Problem çözme zaman, çaba, enerji ve alıştırmaya gerektirir. Bireyin problem çözme becerisi

amaç, ihtiyaç, değer, beceri, alışkanlık ve tutum gibi pek çok faktörden etkilenmektedir (Yıldırım ve Özkahraman, 2011) ve problem çözme becerisi yüksek olan bireylerin, kişilerarası ilişkilerinin ve akademik yaşantılarının başarılı olduğu bildirilmektedir (Demir Barutcu, 2019). Uygulamalı bir sağlık disiplini olan hemşirelikte güvenli ve kaliteli bakım verebilmenin en önemli özelliklerinden biri de problem çözme becerisidir (Demir Barutcu, 2019). Profesyonel becerilerin gelişmesinde ve özellikle kaliteli bir hemşirelik bakımında, bireyin ve toplumun sağlığını koruma, geliştirme ve yaşam kalitesini artırma yönünden problem çözme becerileri son derece önemlidir (Çelenk ve Topoyan, 2017). Hastaneler her an stresli ve akut durumların yaşandığı, hızlı değişim gerektiren ortamlardır. Bu ortamda aktif rol alan hemşireler hem bireysel hem de ortamdaki kaynaklanan problemlere çözüm aramak durumundadırlar (Yüksel, 2015). Hemşirelerin bakım verici, koruyucu savunucu, yönetici, rehabilite edici, eğitici ve danışmanlık rollerini öğrencilik yıllarından itibaren öğrenmeleri beklenmektedir. Hemşirelik öğrencilerinin kendilerinden beklenen bu rolleri gerçekleştirebilmeleri ve gençlik döneminin beraberinde getirdiği sorunların üstesinden gelebilmesi için sosyal becerilerinin yanı sıra etkili problem çözme becerilerinin de gelişmiş olması gerekmektedir (Yüksel ve Öz, 2018).

Mobil bağımlılık; hoşgörü, aşırı istek, sosyal ilişkilerin bozulması ve kontrol kaybı yoluyla bireylerin yaşamlarını olumsuz yönde etkilemektedir (Kwon et al., 2013). Literatürde söz konusu olumsuz faktörlerin ve mobil bağımlılığın nedenlerini inceleyen çok sayıda araştırma yapıldığı görülmektedir. Bu araştırmalarda daha çok kişilik özellikleri, özgüven, depresyon, yalnızlık gibi değişkenlerin incelendiği görülmüştür (Çelikkalp ve ark., 2020; Kuyucu, 2017; Alhajjar, 2014; Khalil ve ark., 2016; Sahu ve ark., 2019). Problem çözme becerisi bireyin yaşamında önemli bir yere sahiptir ve psikolojik dayanıklılığın bir göstergesi olarak kabul edilmektedir (Alan ve Güzel, 2020). Bireyin problem çözme becerisine sahip olması güçlüklerin farkına varabilmesini, eleştirel düşünebilmesini ve uygun çözüm yolları üretebilmesini sağlar (Yüksel ve Yılmaz, 2016). Literatürde mobil bağımlılık ve problem çözme becerisini inceleyen araştırmaların bu iki kavramı ayrı ayrı ele aldığı ve Türkiye’de her iki kavramı hemşirelik öğrencilerinde birlikte irdeleyen bir çalışmanın olmadığı görülmektedir. Bu nedenle araştırmada hemşirelik öğrencilerinin mobil bağımlılık düzeyi ve problem çözme becerilerini değerlendirmek ve problem çözme becerisinin mobil bağımlılık düzeyini ne şekilde yordadığını saptamak amaçlanmıştır.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, hemşirelik öğrencilerinin mobil bağımlılık düzeyi ve problem çözme becerilerinin değerlendirilmesidir.

2.2. Araştırmanın Soruları

Hemşirelik öğrencilerinin mobil bağımlılık ve problem çözme becerileri ne düzeydedir?

Hemşirelik öğrencilerinin sosyodemografik özellikler ve cep telefonu kullanım alışkanlıkları ile mobil bağımlılık düzeyleri arasında fark var mıdır?

Hemşirelik öğrencilerinin sosyodemografik özellikler ve cep telefonu kullanım alışkanlıkları ile problem çözme becerileri arasında fark var mıdır?

Hemşirelik öğrencilerinin mobil bağımlılık düzeylerinin problem çözme becerileri üzerine etkisi nedir?

2.3. Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Tanımlayıcı tipte olan araştırma Mart-Haziran 2019 tarihleri arasında İstanbul ilindeki bir üniversitenin hemşirelik öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini bir üniversitenin hemşirelik bölümünün 1, 2 ve 3. sınıfında öğrenim gören toplam 273 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş, evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiştir. Araştırmanın örneklemini; bu evren içinde araştırmaya katılmayı kabul eden ve araştırma sürecinde okulda bulunan 230 öğrenci oluşturmuştur. Evrenin %84,2'sine ulaşılmıştır. Araştırmanın yapıldığı tarihlerde üniversitenin hemşirelik bölümünde 4. sınıf öğrencisi bulunmaması nedeni ile araştırmada 4. sınıf hemşirelik öğrencisi yer almamaktadır.

2.4. Verilerin Toplanması ve Veri Araçları

Veriler, Mart-Haziran 2019 arasında bir üniversitenin hemşirelik öğrencilerinden toplanmıştır. Katılımcılara araştırmacılar tarafından araştırma ve veri toplama araçları hakkında bilgilendirme yapılmış ve veriler araştırmaya katılmaya gönüllü olan öğrencilerden toplanmıştır. Tüm veriler katılımcılardan öz bildirimle dayalı olarak araştırmacı gözetiminde elde edilmiştir. Araştırmanın verileri Tanıtıcı Bilgi Formu, Mobil Bağımlılık Ölçeği ve Problem Çözme Envanteri kullanılarak toplanmıştır.

2.4.1. Tanıtıcı Bilgi Formu: Bu form araştırmaya katılan hemşirelik fakültesi öğrencilerinin sosyodemografik özelliklerini (yaş, cinsiyet, sınıf, gelir durumu) ve cep telefonu kullanım alışkanlıkları (cep telefonu varlığı, internete ulaşım durumu, sosyal medya kullanım durumu, internette geçirilen süre, telefon kullanım sıklığı vb.) ile problem ile karşılaştıklarında sergiledikleri tutumları sorgulamak amacıyla araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanmıştır (Alan ve Güzel, 2020; Çelikalp ve ark., 2020; Çelenk ve Topoyan, 2017; Demir Barutçu, 2019; Dikeç ve Kebapçı, 2018; Elkin ve Karadağlı, 2015; Gezgin ve ark., 2020). Form 18 kapalı uçlu sorudan oluşmaktadır.

2.4.2. Mobil Bağımlılık Ölçeği: Ölçek, Fidan (2016) tarafından gençler ve yetişkinlerin mobil bağımlılıklarını belirlemeye yönelik olarak geliştirilmiştir. "Belirginlik (1, 2, 3, 4. maddeler)", "Tolerans (5, 6, 7, 8. maddeler)", "Uzaklaşım (9, 10, 11, 12. maddeler)", "Tekrarlama (13,14, 15, 16. maddeler)" ve "Mobil İnternet Eğilimi (17, 18, 19, 20. maddeler) başlıklı 5 alt grup ve toplam 20 maddeden oluşmaktadır. Belirginlik; bir aktivitenin, kişinin hayatında en önemli faaliyet haline gelmesi ve kişinin düşüncelerini, duygularını ve davranışlarını baskılaması, tolerans; kullanımın giderek artması, uzaklaşım, kullanımın azaltılması veya kesilmesi ile kişide fiziksel ve/veya psikolojik sorunların ortaya çıkması, tekrarlama; bağımlılığın, uzun bir süre kullanıma ara verilse dahi bir süre sonra tekrarlaması, mobil internet eğilimi; mobil internet kullanımına yönelme olarak tanımlanmaktadır. Yanıt seçenekleri "hiçbir zaman", "ender olarak", "bazen", "genellikle", "her zaman" şeklinde verilmiş olup, 1- 5 arasında değerlendirme puanı içermektedir. Cevabın 5'e doğru yaklaşması değişken ile olumsuz durumu, 1'e yaklaşması olumlu durumu temsil etmektedir. Ölçeğin orijinal çalışmadaki Cronbach alpha değeri 0,91'dir. Birinci alt grubun Cronbach alpha değeri 0,67, ikinci alt grubun Cronbach alpha değeri 0,78,

üçüncü alt grubun Cronbach alpha değeri 0,82, dördüncü alt grubun Cronbach alpha değeri 0,74 ve 5. alt grubun Cronbach alpha değeri 0,81 olarak bulunmuştur (Fidan 2016). Ölçeğin bu araştırmadaki Cronbach alpha değeri ise 0,89'dur. Ölçeğin alt boyutlarına ilişkin Cronbach alpha değerleri ise, belirginlik alt boyutu 0,78, uzaklaşım alt boyutu 0,76, tekrarlama alt boyutu 0,77, mobil internet eğilimi alt boyutu 0,84, tolerans alt boyutu 0,74 olarak bulunmuştur.

2.4.3. Problem Çözme Envanteri: Heppner ve Petersen (1982) tarafından geliştirilmiş ve Şavaşır ve ark. tarafından 1993 yılında Türkçe'ye uyarlanmıştır (Şavaşır ve ark., 1993). Problem Çözme Envanteri ergen ve yetişkinlerin problem çözme becerisi konusunda kendi algılayışını ölçen 35 maddeden oluşan 1-6 arası puanlanan likert tipi bir öz değerlendirme anketidir. Her madde için kişilere kendilerinin hangi sıklıkla ölçek maddelerindeki gibi davrandıkları sorulmaktadır. Seçenekler: "Her zaman böyle davranırım", "Çoğunlukla böyle davranırım", "Sık sık böyle davranırım", "Arada sırada böyle davranırım", "Ender olarak böyle davranırım" ve "Hiçbir zaman böyle davranmam" şeklindedir. Verilen yanıtlara 1 ile 6 arasında değişen puanlar verilir. Puanlama sırasında 9, 22 ve 29. maddeler puanlama dışı tutulur. 1, 2, 3, 4, 11, 13, 14, 15, 17, 21, 25, 26, 30 ve 34. maddeler ters olarak puanlanan maddelerdir. Ölçek üç alt boyuttan oluşmaktadır. Kişinin yeni problemleri çözme yeteneğine olan inancını ifade eden "problem çözme yeteneğine güven" (5, 10, 11, 12, 19, 23, 24, 27, 33, 34, 35. maddeler), gelecekte başvurmak için ilk problem çözme çabalarını yeniden gözden geçirmek ve değişik alternatif çözümler için aktif bir biçimde araştırma yapmayı ifade eden "yaklaşma-kaçınma" biçimi (1, 2, 4, 6, 7, 8, 13, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 28, 30, 31. maddeler) ve sorunlu durumlarda kişilerin kontrolünü sürdürme yeteneğini belirten "kişisel kontrol" boyutudur (13, 14, 25, 26, 27, 32. maddeler). Ölçekten alınan toplam puanların yüksekliği, problemler karşısında etkili çözümler bulamamayı, problem çözme düzeyinin düşük düzeyde olduğunu; düşük puan ise problem çözümede etkin olduğunu ve başarılı problem çözme becerilerine sahip olduğunu göstermektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 32, en yüksek puan ise 192'dir. Ölçeğin orjinalinin Cronbach alfa tutarlılık katsayısı 0.90, alt ölçekler için elde edilen katsayılar ise, 0.72 ile 0.85 arasında bulunmuştur. Problem çözme envanteri, Ölçeğin Cronbach alfa tutarlılık katsayısı 0.88 olarak bulunmuştur (Şahin ve ark., 1993). Yüksel'in çalışmasında da Cronbach alfa tutarlılık katsayısı 0.84 olarak saptanmıştır (Yüksel, 2015). Ölçeğin bu araştırmadaki Cronbach alpha değeri ise 0,82'dir. Ölçeğin alt boyutlarına ilişkin Cronbach alpha değerleri ise; problem çözme yeteneğine güven alt boyutu 0,75, yaklaşma-kaçınma alt boyutu 0,74, kişisel kontrol alt boyutu 0,84 olarak bulunmuştur.

2.5. Araştırmanın Etik Yönü

Çalışma Helsinki Bildirgesi ilkelerine göre gerçekleştirilmiş olup, çalışmanın yürütülebilmesi için Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığı'ndan 2019-19/52 karar sayısı ile etik izin ve araştırmanın yapılacağı kurumdan yazılı izin alınmıştır. Çalışmaya katılmaya gönüllü olan hemşirelik öğrencilerinden "Bilgilendirilmiş Onam Formu" kullanılarak yazılı ve sözlü onam alınmıştır.

2.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Birincisi araştırmanın tek bir merkezde yapılması araştırma sonucunun evrene genellenebilmesini zorlaştırmaktadır. İkincisi araştırmanın yapıldığı

dönem ve çalışmanın yapıldığı merkezde dördüncü sınıf öğrencilerin olmaması gruplar arası karşılaştırmada sınırlılık oluşturmuştur.

2.7. Verilerin Analizi ve Değerlendirilmesi

Veriler SPSS 21.0 paket programında sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma olarak tanımlanmıştır. Verilerin dağılımı Kolmogorov Smirnov Testi ile değerlendirilmiş ve normal dağılım gösterdiği saptanmıştır. Nicel verilerin değerlendirilmesinde ikili gruplarda bağımsız t testi ve ikiden fazla gruplarda ise tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Farklılığı yaratan grupları tespit etmek için Bonferroni testi uygulanmıştır. Ölçeklerin iç güvenirliğinin belirlenmesinde Cronbach alpha katsayısı, genel ölçek ve alt boyutlar için ölçümler yapılmıştır. Problem çözme becerilerinin mobil bağımlılık düzeyini ne şekilde yordadığını ortaya koymak için yapılan basit doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular %95 güven aralığında ve %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

3. Bulgular

Araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin sosyo-demografik özelliklerine ilişkin veriler Tablo 1'de sunulmuştur. Öğrencilerin büyük çoğunluğu (n= 184, %80) kadın, ikinci sınıf öğrencisi (n= 79, %34,3) ve gelir düzeyi gider düzeyine denktir (n=174, %75,7) (Tablo 1).

Tablo 1. Katılımcıların Sosyodemografik Özellikleri (N=230)

Özellik		Ort ± SS	
Yaş		20.195 ±1.42	
		n	%
Cinsiyet	Kadın	184	80
	Erkek	46	20
Sınıf	Birinci sınıf	75	32,6
	İkinci sınıf	79	34,4
	Üçüncü sınıf	76	33
Gelir durumu	Gelir giderden az	31	13,5
	Gelir gidere denk	174	75,4
	Gelir giderken fazla	25	10,9

Ort=ortalama, SS= Standart sapma, n= sayı, %= yüzde

Araştırmaya katılan öğrencilerin cep telefonu kullanımına ilişkin özellikleri Tablo 2'de sunulmuştur. Öğrencilerin büyük çoğunluğu; akıllı telefona sahiptir (n= 227, %92,6) ve sosyal medyada instagram kullanmaktadır (n=210, %91,3). Öğrencilerin telefonu kullanma amacı çoğunlukla sosyal medyaya ulaşmak (%76,1) olup gün içinde telefon ile geçirilen süre en fazla 2-4 saat arasında bulunmuştur (%44,8). Öğrencilerin büyük bir kısmı telefon olmadan bir gün geçirebileceğini (%67,8) ve internet olmadan telefon kullanabileceğini (n=175, %71,7), internet ve telefonun olmadığı yerde 4 saatten daha uzun süre zaman geçireceğini belirtmiştir (n=155, %67,4). Hemşirelik öğrencilerinin büyük bir kısmı uyurken telefonu başucunda tutmakta (n=158, %68,7), ders sırasında telefonla ilgilenmekte (n=154, %67) olduğunu belirtmektedir. Öğrencilere akıllı telefonun kullanımın problem çözme becerisini olumsuz yönde etkileyip etkilemediği sorulduğunda büyük çoğunluğunun (n=167, 72,6) olumsuz yönde etkilediği yanıtını verdikleri görülmüştür (Tablo 2).

Tablo 2. Katılımcıların Cep Telefonu Kullanımına İlişkin Özellikleri (N=230)

Cep Telefonu Kullanımına İlişkin Özellikler		n	%
<i>Akıllı telefon kullanımı</i>	Evet	227	98,7
	Hayır	3	1,3
<i>Sosyal medya hesabınız varlığı</i>	Evet	213	92,6
	Hayır	17	7,4
<i>Sosyal medyada kullanılan platform?*</i>	Instagram	210	91,3
	Twitter	94	40,9
	Facebook	50	21,7
<i>Telefonunuzu öncelikli kullanım amacı*</i>	Sosyal medyaya ulaşmak	175	76,1
	Haber okumak	77	33,5
	Oyun oynamak	41	17,8
	Konuşmak	155	67,4
	Diğer (film izlemek, kitap okumak, müzik dinlemek)	12	5,2
<i>Gün içinde telefon ile geçirilen süre</i>	2 saatin altı	58	25,2
	2-4 saat	103	44,8
	4 saatin üzeri	69	30
<i>Telefon olmadan bir gün geçirebilme durumu</i>	Evet	156	67,8
	Hayır	74	32,2
<i>İnternet olmadan telefon kullanma durumu</i>	Evet	165	71,7
	Hayır	65	28,3
<i>İnternet ve telefonunun çekmediği yerde geçirdiği süre (en fazla)</i>	1 saatten az	15	6,5
	1-2 saat	22	9,6
	2-4 saat	38	16,5
	4 saatten fazla	155	67,4
<i>Uyurken telefonun durduğu yer</i>	Yatağımın başucunda	158	68,7
	Odamda ama çok yakınımda değil	72	31,3
<i>Ders sırasında telefon ile ilgilenme durumu</i>	Evet	154	67
	Hayır	76	33
<i>Akıllı telefon kullanımının, problem çözme becerisini olumsuz etkileme durumu</i>	Evet	167	72,6
	Hayır	63	27,4

*Birden fazla seçenek işaretlenmiştir, n= sayı, %= yüzde

Araştırmaya katılan öğrencilerin mobil bağımlılık ölçeği toplam puan ortalaması $53,38 \pm 11,97$ (Tablo 3)'dir. Araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin problem çözme envanteri toplam puan ortalaması $109,54 \pm 16,41$ (Tablo 3)'dir.

Tablo 3. Katılımcıların Mobil Bağımlılık Ölçeği (MBÖ) ve Problem Çözme Ölçeği (PÇÖ) Toplam Puan Ortalamaları

MBÖ	Ort ± SS	Min-Max
Belirginlik	9,23 ±2,83	4-20
Tolerans	11,54 ±3,3	4-20
Uzaklaşım	8,6 ±3,19	4-19
Tekrarlama	10,31 ±3,38	4-19
Mobil İnternet Eğilimi	13,68 ±2,98	4-20
Toplam Puan	53,38 ± 11,97	20-92

PÇE	Ort ± SS	Min-Max
Problem çözme	33,39 ±7,63	11-71
Yaklaşma-kaçınma	54,52 ± 7,87	21-76
Kişisel kontrol	21,63 ±4,54	6-53
Toplam Puan	109,54 ±16,41	38-168

*MBÖ=Mobil Bağımlılık Ölçeği, Ort=ortalama, SS= Standart sapma, ED (min)= En düşük değer, EY (max)=En yüksek değer
PÇE=Problem Çözme Envanteri, Ort=ortalama, SS= Standart sapma, ED (min)= En düşük değer, EY (max)=En yüksek değer*

Araştırmaya katılan öğrencilerin mobil internet bağımlılığı ölçeği alt boyut ve toplam puanı ile sosyodemografik özellikleri ve telefon kullanma özellikleri karşılaştırılmış ve Tablo 4'te sunulmuştur. Cinsiyete göre karşılaştırıldığında mobil internet eğilimi, tolerans, tekrarlar alt boyutu ve toplam puan ortalamaları arasında anlamlı fark olduğu, kadın öğrencilerin erkeklere göre daha fazla puan aldıkları görülmüştür. Sınıflar birbirleriyle karşılaştırıldığında mobil internet eğilimi alt boyutunun 2. sınıf öğrencilerde 1. sınıf ve 3. sınıf öğrencilere göre daha düşük olduğu ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür ($p<.05$). Gelir düzeyine göre karşılaştırıldığında, gelir düzeyi yüksek olan öğrencilerin uzaklaşım ve mobil internet eğilimi alt boyutları ve MBÖ toplam puan ortalamalarının daha düşük olduğu ve diğer gelir düzeyleri ile karşılaştırıldığında aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür ($p<.05$). Telefon olmadan bir gün geçiremem diyen öğrencilerin belirginlik, tolerans, uzaklaşım alt boyut ve ölçek toplam puanları geçirebilirim diyen öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur ($p<.05$). İnternet olmadan telefon kullanamam diyen öğrencilerin belirginlik, tolerans, uzaklaşım, mobil internet bağımlılığı alt boyut ve ölçek toplam puan ortalamaları diğerlerine göre anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur. Ders sırasında telefonuyla ilgilenmeyen öğrencilerin tolerans alt boyut puan ortalaması daha düşük bulunmuştur ($p<.05$). Telefon kullanımının sorumluluklarına engel olduğunu düşünen öğrencilerin belirginlik, tolerans, uzaklaşım alt boyut ve ölçek tam puan ortalamaları diğerlerine göre anlamlı olarak daha yüksektir. İnternet ve telefonun çekmediği yerde en fazla 1 saatten az zaman geçiren öğrencilerin belirginlik, tolerans, uzaklaşım alt boyutları ve ölçek toplam puan ortalamaları diğerlerine göre anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur ($p<.05$).

Tablo 4. Katılımcıların Mobil Bağımlılık Ölçeği (MBÖ) ile Değişkenlerin Karşılaştırılması

Değişkenler		MBÖ				
		Belirginlik Ort ± SS	Tolerans Ort ± SS	Uzaklaşım Ort ± SS	Mobil İnternet Eğilimi Ort ± SS	Ölçek Toplam Puan Ort ± SS
Cinsiyet	Kadın	9,21± 2,9	11,7 ± 3,23	8,6± 3,16	13,9 (3,23)	54,2 (11,62)
	Erkek	9,32± 3,1	10,6 ± 3,42	8,5± 3,35	12,5 (3,76)	50,1 (12,9)
Test Değeri		t =-,229 p=,807	t =2,267 p=,024	t =144 p=,886	t =3,061 p=,002	t=2,074 p=,039
Sınıf	Birinci sınıf	9,3±3,1	11,3± 3,83	8,5±3,32	13,9 ±3,09	53,3±13,4
	İkinci sınıf	9,6±2,7	11,7±2,68	8,9±3,25	12,5 ±2,92	53,3±10,9
	Üçüncü sınıf	8,7± 2,7	11,6±3,35	8,4±3,03	14,6± 2,55	53,5±11,6
Test Değeri		F=2,125 p=,122	F=,221 p=,802	F=,553 p=,576	F=10,671 p=,000	F=,005 p=,995
Gelir durumu	Gelir giderden az	9,6± 2,9	12,3±3,27	8,9±3,48	13,1±2,94	54,6±12,2
	Gelir gidere denk	9,2±2,8	11,6±3,27	8,8±3,18	13,9±2,9	53,9±11,8
	Gelir giderden fazla	9,3±2,9	10,3±3,06	7,1±2,58	12,5±3,26	47,9±11,9
Test Değeri		F=,355 p=,702	F=2,876 p=,058	F=3,287 p=,039	F=3,384 p=,036	F=3,409 p=,049
Telefon olmadan bir gün geçirebilme durumu	Evet	8,7±2,5	11,2±3,33	7,9±2,89	13,5±2,90	51,4±11,5
	Hayır	10,3±3,1	12,4±3,10	10,1±3,33	14,1±3,14	57,5±12,1
Test Değeri		t=-4,328 p=,000	t=-2,587 p=,010	t=-5,076 p=,000	t=-1,160 p=,247	t=-3,675 p=,000
İnternet olmadan telefon kullanma durumu	Evet	8,7±2,4	11,2±3,29	8,1±2,83	13,4±2,88	51,5±11,3
	Hayır	10,5±3,4	12,4±3,19	9,9±3,69	14,5±3,09	58,2±12,4
Test Değeri		t=-4,394 p=,000	t=-2,405 p=,017	t=-3,953 p=,000	t=-2,514 p=,013	t=-3,949 p=,000
Test Değeri		t=-4,328 p=,000	t=-2,587 p=,010	t=-5,076 p=,000	t=-1,160 p=,247	t=-3,675 p=,000
Derste telefon ile ilgilenme durumu	Evet	9,4±2,88	11,9±3,16	8,9±3,27	13,9±2,82	54,6±11,7
	Hayır	8,8±2,7	10,7±3,41	8,0±2,96	13,3±3,27	50,9±12,3
Test Değeri		t=1,532 p=,127	t=2,903 p=,004	t=1,937 p=,054	t=1,312 p=,191	t=2,256 p=,025

MBÖ=Mobil Bağımlılık Ölçeği, PÇE=Problem Çözme Envanteri, Ort=ortalama, SS= Standart sapma, F: ANOVA, t: student t testi, p<0.05

Tablo 4. Katılımcıların Mobil Bağımlılık Ölçeği (MBÖ) ile Değişkenlerin Karşılaştırılması (devamı)

Değişkenler		MBÖ				
		Belirginlik Ort ± SS	Tolerans Ort ± SS	Uzaklaşım Ort ± SS	Mobil İnternet Eğilimi Ort ± SS	Ölçek Toplam Puan Ort ± SS
Telefon kullanmanın sorumluluklara engel olma durumu	Evet	10,1±2,5	12,7±3,01	9,6±3,2	14,1±2,66	58,3±10,5
	Hayır	8,4±2,9	10,5±3,19	7,7±2,91	13,3±3,21	48,9±11,5
Test Değeri		t=4,753 p=,000	t=5,464 p=,000	t=4,804 p=,000	t=1,806 p=,072	t=6,396 p=,000
İnternet ve telefonun çekmediği yerde geçirdiği süre (en fazla)	1 saatten az	12±4,4	13,7±4,36	12±3,89	14,7±3,45	63,5±15,5
	1-2 saat	9,8±3	11,5±3,9	9,8±3,58	13,5±3,31	54,9±14,2
	2-4 saat	10,1±2,4	12,6±2,61	9,7±3,38	14,7±2,74	57,9±10,1
	4 saatten fazla	8,7±2,5	11,07±3,13	7,8±2,66	13,4±2,98	51,1±10,9
Test Değeri		F=9,377 p=,000	F=4,622 p=,004	F=12,811 p=,000	F=2,643 p=,050	F=8,136 p=,000

MBÖ=Mobil Bağımlılık Ölçeği, PÇE=Problem Çözme Envanteri, Ort=ortalama, SS= Standart sapma, F: ANOVA, t: student t testi, p<0.05

Katılımcıların problem çözme envanteri alt boyut ve toplam puanı ile sosyo-demografik özellikleri ve telefon kullanma özellikleri karşılaştırılmış ve Tablo 5'te sunulmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin problem çözme becerileri ölçeği toplam puan ortalamaları ile sosyo-demografik özellikleri arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmazken, tekrarlama alt boyutunda cinsiyet değişkeni arasında anlamlı fark olduğu bulunmuştur (p<.05). Kadınların tekrarlama alt boyut puan ortalamalarının erkeklere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Telefon olmadan bir gün geçiren öğrencilerin yaklaşma kaçınma alt boyut puan ortalaması daha yüksek olduğu, telefon kullanmanın sorumluluklarına engel olmadığını düşünen öğrencilerin kişisel kontrol alt boyut puan ortalamaları daha yüksek, internet ve telefon olmadan 4 saatten fazla zaman geçiren öğrencilerin yaklaşma-kaçınma ve kişisel kontrol alt boyut ve ölçek toplam puan ortalamalarının diğerlerine göre daha yüksek olduğu görülmüştür (p<.05).

Tablo 5. Katılımcıların Problem Çözme Ölçeği (PÇÖ) ile Değişkenlerin Karşılaştırılması

Değişkenler		PÇE				
		Tekrarlama Ort ± SS	Problem çözme yeteneğine güven Ort ± SS	Yaklaşma- kaçınma Ort ± SS	Kişisel kontrol Ort ± SS	Ölçek Toplam Puan Ort ± SS
Cinsiyet	Kadın	10,6 (3,4)	33,55 (7,8)	54,71 (7,9)	21,83 (4,6)	110,1 (16,7)
	Erkek	9,1 (2,9)	32,72 (7,2)	53,76 (7,6)	20,8 (4,3)	107,3 (15,3)
Test Değeri		t =2,545 p=,012	t=,669 p=,504	t=,752 p=,454	t=1,351 p=,178	t=1,037 p=,301

MBÖ=Mobil Bağımlılık Ölçeği, PÇE=Problem Çözme Envanteri, Ort=ortalama, SS= Standart sapma, F: ANOVA, t: student t testi, p<0.05

Tablo 5. Katılımcıların Problem Çözme Ölçeği (PÇÖ) ile Değişkenlerin Karşılaştırılması (devamı)

Değişkenler		PÇE				
		Tekrarlama Ort ± SS	Problem çözme yeteneğine güven Ort ± SS	Yaklaşma-kaçınma Ort ± SS	Kişisel kontrol Ort ± SS	Ölçek Toplam Puan Ort ± SS
Sınıf	1. sınıf	10,2±3,74	33,1±7,86	54,9±7,38	21,9±5,52	110,0±16,6
	2. sınıf	10,6±2,95	34,6±7,58	53,9±8,33	21,3±3,7	109,8±16,8
	3. sınıf	10,1±3,45	32,5±7,39	54,7±7,9	21,6±4,3	108,8±16,0
Test Değeri		F=,344 p=,710	F=1,545 p=,216	F=,339 p=,713	F=,354 p=,702	F=,131 p=,877
Gelir durumu	Gelir giderden az	10,7±3,39	33,5±6,8	55,03±8,1 2	21,5±3,47	110,1±15,6
	Gelir gidere denk	10,5±3,37	33,3±7,41	54,35±7,9 1	21,5±4,17	109,1±16,4
	Gelir giderden fazla	8,8±3,21	34,1±10,06	55,08(7,53	22,5±7,46	111,7±17,8
Test Değeri		F=3,094 p=,047	F=,146 p=,865	F=,168 p=,846	F=,485 p=,617	F=,276 p=,759
Telefon olmadan bir gün geçirebilme durumu	Evet	10,1±3,49	33,4±7,07	55,4±7,36	21,9±3,89	110,6±15,2
	Hayır	10,7±3,12	33,3±8,75	52,8±8,63	21,2±5,68	107,3±8,6
Test Değeri		t=-1,107 p=,269	t=091 p=,927	t=2,365 p=,019	t=1,055 p=,293	t=1,461 p=,145
İnternet olmadan telefon kullanma durumu	Evet	8,1±2,83	33,2±7,18	55,1±7,66	21,9±3,94	110,3±15,8
	Hayır	9,9±3,69	33,9±8,7	52,9±8,22	20,9±5,76	107,7±17,9
Test Değeri		t=-1,888 p=,060	t=-,624 p=,533	t=1,907 p=,058	t=1,592 p=,113	t=1,058 p=,291
Derste telefon ile ilgilenme durumu	Evet	10,5±3,31	33,7±7,45	54,6±7,42	21,6±3,84	109,9±15,7
	Hayır	10,0±3,51	32,8±7,99	54,3±8,75	21,8±5,73	108,9±17,9
Test Değeri		t=,875 p=,383	t=,821 p=,413	t=,243 p=,809	t=-,331 p=,741	t=,406 p=,685
Telefon kullanmanın sorumluluklara engel olma durumu	Evet	11,76±3,01	33,2±8,06	53,9±7,92	20,9±5,2	108,1±16,9
	Hayır	9,01±3,17	33,5±7,25	55,0±7,82	22,2±3,77	110,8±15,9
Test Değeri		t=6,710 p=,000	t=-,270 p=,787	t=-1,072 p=,285	t=-2,137 p=,031	t=-1,238 p=,217
İnternet ve telefonun çekmediği yerde geçirdiği süre (en fazla)	1 saatten az	11,1±3,37	35,8±11,8	53,6±7,41	22,3±9,3	111,7±21,6
	1-2 saat	10,2±3,59	32,5±7,87	51,9±8,55	19,8±4,95	104,1±18,3
	2-4 saat	10,8±3,4	32,2±7,68	51,7±8,69	19,9±4,36	103,8±17,1
	4 saatten fazla	10,1±3,35	33,6±7,08	55,7±7,39	22,3±3,63	111,5±14,9
Test Değeri		F=765 p=,514	F=,975 p=,405	F=3,719 p=,012	F=4,442 p=,005	F=3,322 p=,021

MBÖ=Mobil Bağımlılık Ölçeği, PÇE=Problem Çözme Envanteri, Ort=ortalama, SS= Standart sapma, F: ANOVA, t: student t testi, p<0.05

Problem çözme becerilerinin mobil bağımlılık düzeyini ne şekilde yordadığını ortaya koymak için yapılan basit regresyon analizinde, problem çözme becerisi ile mobil bağımlılık düzeyi arasında anlamlı ancak zayıf bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir ($R=0,075$, $R^2=0,006$, $F=12,99$, $P<,05$).

Tablo 6. Basit Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken (Problem çözme becerisi)	B	SH	β	t	p
Sabit	26,167	1,340		19,522	,000
Mobil Bağımlılık	-.085	-.085	-,224	-3.465	.001

$N=$, $R=.224$, $R^2=.05$, $F=12,005$, $p<.001$

4. Tartışma

Bu araştırmanın sonucunda kadın, gelir durumu düşük, telefon ve interneti daha fazla kullanan öğrencilerin mobil bağımlılık düzeyinin daha fazla olduğu, problem çözme becerisinin öğrencilerin mobil bağımlılık düzeyini zayıf düzeyde etkilediği sonucuna varılmıştır.

Araştırmada öğrencilerin büyük çoğunluğunun akıllı telefon ve sosyal medya kullandıkları görülmüştür. Talan ve arkadaşlarının (2016) çalışmasında öğrencilerin %90,6'sının akıllı telefonu olduğu, Durmuş ve arkadaşlarının (2018) çalışmasında ise öğrencilerin %97,2'sinin mobil telefonundan internet kullandığı görülmektedir. Bu çalışmada akıllı telefonu kullanma amacıyla birinci sırayı "sosyal medya kullanımı" alırken ikinci sırayı "arama yapmak" almaktadır. Literatürde de bu çalışma ile benzer biçimde akıllı telefon kullanımının nedeni olarak en fazla sosyal medya kullanımı ve arama yapmak gelmektedir (Gezgin, 2020; Levent, 2020; Talan ve ark., 2016). Durmuş ve arkadaşlarının (2018) çalışmasında öğrencilerin interneti en fazla sosyal medyaya ulaşım amacıyla kullandıkları (%60,3) ve kullanım oranının yıllar içinde giderek arttığı belirtilmektedir.

Araştırmada mobil bağımlılık düzeyi puan ortalaması ($53,38 \pm 11,97$) ortanın üzerinde bulunmuştur. Hemşirelik öğrencilerinin mobil bağımlılık düzeyinin incelendiği bir meta analiz çalışmasında bağımlılık düzeyi %22 olarak bulunmuştur (Osorio-Molina ve ark., 2021). Talan ve arkadaşlarının (2016) çalışmasında da mobil bağımlılık düzeyi yüksek bulunmuştur. Diğer çalışmalarda da öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı ölçeğinden aldıkları puan ortalamasının yüksek olduğu saptanmıştır (Dikeç ve Kebapçı, 2018; Kumcağız ve ark., 2020). Çalışmalar üniversite öğrencilerinin mobil bağımlılık düzeylerinin ortalamanın üstünde olduğunu göstermektedir. Özellikle hasta, hasta yakınları ve ekip üyeleri ile iletişimin son derece önemli olduğu bir meslek grubu adayı olan hemşirelik öğrencilerinin bağımlılık düzeyinin bu kadar yüksek olması tehdit edici bir durumdur. Yapılan çalışmalar iletişim becerilerinin telefon bağımlılığı nedeni ile olumsuz yönde etkilendiğini göstermektedir (Çelikalp ve ark., 2020; Levent, 2020). İletişim becerilerinin iyi olması istenilen bir meslek grubunun akıllı telefon bağımlılığının düşük olması için gerekli önlemler alınmalıdır.

Cinsiyete göre mobil bağımlılık düzeyi incelendiğinde kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre MBÖ alt boyutlarından yüksek puan aldıkları görülmektedir. Araştırma bulguları ile benzer biçimde Özdemir ve arkadaşlarının (2019) çalışmasında da kız öğrencilerin akıllı telefon bağımlılık puanlarının erkek öğrencilere oranla daha yüksek olduğu bulunmuştur. Talan ve arkadaşlarının (2016) çalışmasında aralarında anlamlı fark olmamasına karşın kız öğrencilerin mobil bağımlılık düzeyinin daha fazla

olduğu görülmüştür. Literatürde araştırma bulgularından farklı olarak internet bağımlılığının erkeklerde daha fazla olduğunu (Durmuş ve ark., 2018; Yayan ve ark., 2018) ya da cinsiyetler arasında fark olmadığını (Kumcağız ve ark., 2020; Levent, 2020) gösteren çalışmalar da mevcuttur. Araştırmada mobil bağımlılık düzeyindeki cinsiyetler arası farkın kadınların erişimi kolay, toplumsal baskıdan uzak ve güvenli bir ortamda sosyalleşmeyi tercih etmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Üniversite öğrencilerinin sınıfına göre mobil bağımlılık düzeyi incelendiğinde mobil internet eğilimi alt boyutunda sınıflar arasında anlamlı fark olduğu saptanmıştır. Literatür incelendiğinde yaş arttıkça mobil bağımlılık düzeyinin azaldığı görülmektedir (Kuyucu, 2017; Karahancı., 2018). Bu araştırmada ise toplam mobil bağımlılık ölçeği puan ortalamasında anlamlı fark çıkmaz iken tek alt boyutta fark çıkması bu konuda daha fazla çalışma yapılması gerekliliğini düşündürmektedir.

Gelir düzeyi yüksek olan katılımcıların MBÖ toplam puan ortalamaları gelir düzeyi düşük olanlara oranla anlamlı düzeyde azdır. Araştırma bulgularından farklı olarak Talan ve arkadaşlarının (2016) çalışmasında ise gelir düzeyi ile bağımlılık düzeyinin paralel olarak arttığı görülmektedir. Başka bir çalışmada da benzer biçimde harçlıkları fazla olan üniversite öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılık oranları da daha fazladır (Kumcağız ve ark., 2020). Günay ve arkadaşlarının (2018) çalışmasında da ekonomik düzey azalırken internet bağımlılığı artmaktadır. Gelir düzeyi ve internet kullanımı arasında geçmiş yıllarda bir bağlantı olduğu ancak yıllar içinde internetin ulaşılabilirliğinin dünya çapında artması ile bu farkın ortadan kalktığını belirtilmektedir (Jackson ve ark., 2003). Benzer biçimde internete ulaşım ülkemizde de oldukça kolaylaşmıştır. Araştırma bulgusunun diğer çalışmalardan farklı olmasının sosyo-ekonomik düzey ayırt etmeksizin herkesin internet ve akıllı telefona erişiminin artmış olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin yarısından fazlasının (%68,7) uyurken telefonu başuçlarına koydukları saptanmıştır. Yayan ve arkadaşlarının (2018) çalışmasında da araştırma ile benzer biçimde öğrencilerin %88,2'si uyurken telefonu erişilebilir bir mesafede (yastık altı ya da başucu gibi) tutmaktadır. Çalışmalar akıllı telefon bağımlılığının uyku kalitesini azalttığını bildirmektedir (Li ve ark., 2020; Liu ve ark., 2017; Park ve Jo, 2019).

Araştırmada katılımcıların %67'si ders sırasında telefon ile ilgilendiklerini belirtmiştir. Öğrenciler ile gerçekleştirilen bir çalışmada da katılımcıların %47,7'sinin ders sırasında telefon ile ilgilendikleri saptanmıştır (Yayan ve ark., 2018). Akıllı telefon bağımlılığı ile akademik başarı arasında ilişki olduğu belirtilmiştir (Jeong ve Lee, 2015). Çelikalp ve arkadaşlarının (2020) çalışmasında derste telefon kullanan öğrencilerin akademik başarılarının daha düşük olduğu bulunmuştur. Yaşamın vazgeçilmez bir parçası haline gelen akıllı telefonlar öğrencileri kendisine bağlamakta ve derslerde bile kullanılmaktadır. Bu durumun hemşirelik öğrencilerinin akademik başarılarını ve problem çözme becerilerini etkileyeceği düşünülmektedir.

Bu araştırmanın temel amaçlarından biri de üniversite öğrencilerinin problem çözme becerilerinin mobil bağımlılık düzeylerini ne şekilde etkilediğini araştırmaktır. Katılımcıların problem çözme beceri düzeyleri incelenmiş ve toplam puan ortalaması 109,54 ±16,41 olarak bulunmuştur. Hemşirelik öğrencileri ile gerçekleştirilen bir çalışmada öğrencilerinin problem çözme becerileri toplam puanları

117,3±17,3 olarak saptanmıştır (Uysal ve Manavoğlu, 2019). Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerilerinin orta düzeyde olduğu görülmektedir (Elkin ve Karadağlı, 2015; Kim ve Choi, 2015; Koç ve ark., 2015). Araştırma sonunda problem çözme becerisi ile mobil bağımlılık düzeyi arasında anlamlı ancak zayıf bir ilişki olduğu gözlenmiştir. Alan ve Güzel'in (2020) çalışmasında yapılan korelasyon analizinde, akıllı telefon bağımlılığı ölçeği ile problem çözme becerileri ölçeğinin alt boyutları arasında zayıf bir ilişki saptanmıştır. Probleme yönelik başa çıkma becerilerinin kullanılmamasının akıllı telefon bağımlılığı için önemli bir risk faktörü olduğu belirtilmektedir (Seong ve ark., 2017). Mobil cihaz kullanımının bir ihtiyaç olduğu günümüzde amacı doğrultusunda kullanımın bireylerde problem çözme becerileri ve yaşam kalitesini artırma gibi katkılarının olduğu bilinmektedir (Balcioglu, 2021). Öte yandan internet ve teknolojik cihazları günde 3 saatten fazla kullanmanın bireylerdeki internet bağımlılığı risklerinin arttığı bilinmekte (Özçelik Demir, 2021) ve bu kişilerin problem çözme becerilerinin olumsuz yönde etkilenebileceği düşünülmektedir. Hemşirelik öğrencilerinde problem çözme becerisinin gelişmesi hastalar, hasta yakınları, diğer öğrenciler ve sağlık profesyonelleri ile profesyonel ilişkiler kurmak ve analitik yaklaşım sergileyebilmek için önemlidir (Sok ve ark., 2019).

5. Sonuç

İstanbul ili Anadolu yakasında eğitim veren bir üniversitedeki hemşirelik öğrencilerinin mobil bağımlılık düzeyleri ile problem çözme becerilerini değerlendiren araştırmada kadın, gelir durumu düşük, telefon ve interneti daha fazla kullanan öğrencilerin mobil bağımlılık düzeyinin daha fazla olduğu, problem çözme becerisinin öğrencilerin mobil bağımlılık düzeyini zayıf düzeyde etkilediği sonucuna varılmıştır.

Problem çözme becerilerinin geliştirilmesi için hemşirelik eğitiminde buna yönelik eğitim programlarının artırılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca mobil bağımlılık ve risk faktörleri hakkında öğrencilerin farkındalıklarının artırılmasının da önemli olduğu düşünülmektedir. Ulusal literatürde bu konu ile ilgili bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerileri ile mobil bağımlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi için daha fazla çalışmaya gereksinim vardır.

Bu çalışma pandemi öncesi dönemi kapsamaktadır ve özellikle pandemi dönemiyle birlikte üniversite öğrencilerinde mobil bağımlılık düzeyinin arttığı bilinmektedir. Mobil bağımlılık düzeyinin azaltılması için üniversitelerde bağımlılık üzerine etkinlikler düzenlenmesi, ders müfredatlarına bağımlılık derslerinin eklenmesi ve üniversitelerin rehberlik ve danışmanlık merkezlerinde bu konu ile ilgili danışmanlıklar verilmesi önemlidir. Buna ek olarak araştırma İstanbul ilinde ve tek merkezde yapılmış olup kırsal bölgeleri de kapsayan daha geniş çaplı araştırmalara gereksinim vardır.

Yazarların Katkısı

Konu Seçimi: EA, RC, MA; Tasarım: ED, EA; Planlama: ED, EA; Veri toplama ve analiz: ED, EA, RC, MA; Makalenin yazımı: ED, EA; Eleştirel gözden geçirme: ED, EA.

Çıkar Çatışması

Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur. Araştırma sürecinde herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

Kaynakça

Adnan, M., & Gezgin, D.M. (2016). Modern çağın yeni fobisi: üniversite öğrencileri arasında nomofobi prevalansı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 49(1), 141-158.

Alan, R., & Güzek H.Ş. (2020). The investigation of the relationship between smartphone addiction, and problem-solving skills and ways of coping with stress. *Dusunen Adam: Journal of Psychiatry & Neurological Sciences*, 33(3), 244-253. <https://doi.org/10.5762/KAIS.2017.18.2.61>

Alhajjar, B.I. (2014). Internet addiction and psychological morbidity among nursing students in Gaza-Palestine. *American Journal of Applied Psychology*, 3(4), 99-103. <https://doi.org/10.11648/j.ajap.20140304.13>

Balcıoğlu, İ., & Türk, B. (2021). Teknoloji bağımlılığı: Sosyal ve adli sorunlar. İçinde, Adnan Özçetin (Ed), *Teknoloji Bağımlılığı* (ss.33-40). Türkiye Klinikleri.

Celikkalp, U., Bilgic, S., Temel, M., & Varol, G. (2020). The smartphone addiction levels and the association with communication skills in nursing and medical school students. *Journal of Nursing Research*, 28(3), e93. <https://doi.org/10.1097/jnr.0000000000000370>

Cocoradă, E., Maican, C.I., Cazan, A.M., & Maican, M.A. (2018). Assessing the smartphone addiction risk and its associations with personality traits among adolescents. *Children and Youth Services Review*, 93, 345-354. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2018.08.006>

Çelenk, O., & Topoyan, M. (2017). Bir üniversite hastanesinde görevli hemşirelerin problem çözme beceri düzeylerinin incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 10(4), 251-259.

Çelik İnce, S. (2021). Relationship between nomophobia of nursing students and their obesity and self-esteem. *Perspectives in Psychiatric Care*, 57(2), 753-760. <https://doi.org/10.1111/ppc.12610>

Demir Barutcu, C. (2019). Hemşirelik öğrencilerinde problem çözme becerisinin klinik karar verme düzeylerine etkisi. *SDÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 26(1), 22-29. <https://doi.org/10.17343/sdufd.422401>

Dikeç, G., & Kebapçı, A. (2018). Bir grup üniversite öğrencisinin akıllı telefon bağımlılık düzeyleri. *Bağımlılık Dergisi*, 19(1), 1-9.

Durmuş, H., Günay, O., Yıldız, S., Timur, A., Balcı, E., & Karaca, S. (2018). Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ve üniversite yaşamı boyunca değişimi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 19(4), 383-389. <https://doi.org/10.5455/apd.285466>

Elkin, N., & Karadağlı, F. (2015). Üniversite öğrencilerinin problem çözme becerilerinin değerlendirilmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(1), 11-18.

Erdem, H., Kalkın, G., Türen, U., & Deniz, M. (2016). The effects of no mobile phone phobia (nomofobi) on academic performance among undergraduate students. *Süleyman Demirel Univ J Fac Econ Admin Sci*, 21(3), 923-936.

Fidan, H. (2016). Mobil bağımlılık ölçeği'nin geliştirilmesi ve geçerliliği: bileşenler modeli yaklaşımı. *Addicta: The Turkish Journal On Addictions*, 3(3), 433-469. <https://doi.org/10.15805/addicta.2016.3.0118>

Gezgin, D.M., Ümmet, D., & Hamutoğlu, N.B. (2020). Üniversite öğrencilerinde akıllı telefon bağımlılığı: çok boyutlu yalnızlığın yordayıcı rolü. *Trakya Eğitim Dergisi*, 10(2), 317-329. <https://doi.org/10.24315/tred.553035>

Günay, O., Öztürk, A., Arslantaş, E.E., & Sevinç, N. (2018). Erciyes Üniversitesi öğrencilerinde internet bağımlılığı ve depresyon düzeyleri. *Neurological Sciences*, 31, 79-88. <https://doi.org/10.5350/DAJPN2018310108>

Heppner, P. P., & Petersen, C. H. (1982). The development and implications of a personal problem-solving inventory. *Journal of Counseling Psychology*, 29(1), 66-75.

Jackson, L.A., Alexander, E., Biocca, F.A., Barbatsis, G., Fitzgerald, H.E., & Zhao, Y. (2003). Personality, cognitive style, demographic characteristics and internet use-Findings from the HomeNetToo project. *Swiss J Psychol*, 62(2), 79-90. <https://doi.org/10.1024/1421-0185.62.2.79>

Jeong, H.S., & Lee, Y.S. (2015). Factors influencing smartphone addiction in nursing students: focused on empathy. *Information*, 18(6), 2885-2890.

Kahyaoğlu Süt, H., Kurt, S., Uzal, Ö., & Özdilek, S. (2016). Effects of smartphone addiction level on social and educational life in health sciences students. *Eurasian Journal of Family Medicine*, 5(1), 13-19.

Karahancı, P. (2018). Üniversite öğrencilerinde akıllı telefon bağımlılığı ile kişilik özellikleri arasındaki ilişki [Basılmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Khalil, A. I., Alharbi, N.B., Alhawasawi, H.Y., & Albander, A.B. (2016). Prevalence of Internet addiction among nursing students and the association with their academic performance and mental health. *Athens Journal of Health*, 3(4), 291-306. <https://doi.org/10.30958/ajh.3-4-2>

Kim, K.S., & Choi, J.H. (2014). The relationship between problem solving ability, professional self concept, and critical thinking disposition of nursing students. *International Journal of Bio-Science and Bio-Technology*, 6(5), 131-142. <http://dx.doi.org/10.14257/ijbsbt.2014.6.5.13>

Koç, Z., Koyuncu, S., & Sağlam, Z. (2015). Sağlık yüksekokulu hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin problem çözme beceri düzeyleri ve etkileyen faktörler. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 12(1), 41-50. <https://doi.org/10.5222/HEAD.2015.041>

Kumcağız, H., Terzi, Ö., Koç, B., & Terzi, M. (2020). Üniversite öğrencilerinde akıllı telefon bağımlılığı. *Itobiad: Journal of the Human & Social Science Researches*, 9(1), 14-39.

Kuyucu, M. (2017). Gençlerde akıllı telefon kullanımı ve akıllı telefon bağımlılığı sorunsalı: "akıllı telefon (kolik)" üniversite gençliği. *Global Media Journal TR Edition*, 7(14), 328-359.

Kwon, M., Lee, J. Y., Won, W. Y., Park, J. W., Min, J. A., Hahn, C., ... & Kim, D. J. (2013). Development and validation of a smartphone addiction scale (SAS). *PLoS one*, 8(2), e56936. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0056936>

Lepp, A., Barkley, J.E. & Karpinski, A.C. (2015). The relationship between cell phone use and academic performance in a sample of US college students. *SAGE Open*, 5(1), 1-9. <https://doi.org/10.1177/2158244015573169>

Lepp, A., Li, J., & Barkley, J. (2015). Exploring the relationships between college students' cell phone use, personality and leisure. *Computers in Human Behavior*, 43, 210-219. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2014.11.006>

Levent, A. (2020). Üniversite öğrencilerinde akıllı telefon bağımlılığı ve iletişim becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi [Basılmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Gelişim Üniversitesi.

Li, L., Griffiths, M.D., Mei, S., & Niu, Z. (2020). Fear of missing out and smartphone addiction mediates the relationship between positive and negative affect and sleep quality among Chinese university students. *Frontiers in Psychiatry*, 11, 877. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2020.00877>

Liu, Q., Zhou, Z., Niu, G., & Fan, C. (2017). Mobile phone addiction and sleep quality in adolescents: Mediation and moderation analyses. *Acta Psychologica Sinica*, 49(12), 1524-1536. <https://doi.org/10.3724/SP.J.1041.2017.01524>

Lopez-Fernandez, O., Kuss, D. J., Romo, L., Morvan, Y., Kern, L., Graziani, P., ... Billieux, J. (2017). Self-reported dependence on mobile phones in young adults: A European cross-cultural empirical survey. *Journal of Behavioral Addictions*, 6(2), 168-177. <https://doi.org/10.1556/2006.6.2017.020>

Osorio-Molina, C., Martos-Cabrera, M. B., Membrive-Jiménez, M. J., Vargas-Roman, K., Suleiman-Martos, N., Ortega-Campos, E., & Gómez-Urquiza, J. L. (2021). Smartphone addiction, risk factors and its adverse effects in nursing students: A systematic review and meta-analysis. *Nurse Education Today*, 98, 104741. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2020.104741>

Özçelik Demir, A. (2021). Altıncı ve yedinci sınıf ortaokul öğrencilerinin sosyal becerileri ile teknoloji bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi [Basılmamış Yüksek Lisans Tezi]. Bursa Uludağ Üniversitesi.

Özdemir, A., Çiftçi, H., Dağılgan, S., & Ünal, E. (2019). Bursa Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi hemşirelik öğrencilerinin akıllı telefon kullanım durumu ve bağımlılık düzeylerinin belirlenmesi. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 45(3), 281-290. <https://doi.org/10.32708/uutfd.600147>

- Park, M.J., & Jo, M.H. (2019). The convergent effect of sleep quality among stress, smartphone addiction, social support, and physiological index of adolescents. *Journal of Digital Convergence*, 17(4), 335-344. <https://doi.org/10.14400/JDC.2019.17.4.335>
- Sahu, M., Gandhi, S., & Sharma, M.K. (2019). Mobile phone addiction among children and adolescents: a systematic review. *Journal of Addictions Nursing*, 30(4), 261-268. <https://doi.org/10.1097/JAN.0000000000000309>
- Samaha, M., & Hawi, N.S. (2016). Relationships among smartphone addiction, stress, academic performance, and satisfaction with life. *Computers in Human Behavior*, 57, 321-325. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.12.045>
- Sahin, N., Sahin, N. H., & Heppner, P. P. (1993). Psychometric properties of the problem solving inventory in a group of Turkish university students. *Cognitive Therapy and Research*, 17(4), 379-396. <https://doi.org/10.1007/BF01177661>
- Seong, M.H., & Nam, H.R. (2017). Influence of stress coping style, relationship ability and self-esteem on smartphone addiction in nursing student. *Journal of the Korea Academia-Industrial Cooperation Society*, 18(2), 61-70. <https://doi.org/10.5762/KAIS.2017.18.2.61>
- Sok, S.R., Seong, M.H., & Ryu, M.H. (2019). Differences of self-control, daily life stress, and communication skills between smartphone addiction risk group and general group in Korean nursing students. *Psychiatric Quarterly*, 90(1), 1-9. <https://doi.org/10.1007/s1126-018-9596-1>
- Talan, T., Korkmaz, A., & Gezer, M. (2016). Üniversite öğrencilerinin mobil bağımlılık düzeylerinin incelenmesi üzerine bir çalışma: Kilis 7 Aralık Üniversitesi örneği [Tam metin bildirisi]. Uluslararası Çağdaş Eğitim Araştırmaları Kongresi, Muğla, Türkiye.
- Uysal, N., & Manavoğlu, B. (2019). Hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerilerinin incelenmesi. *Sağlık ve Yaşam Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-5. <https://doi.org/10.33308/2687248X.201911115>
- Üstündağ, H., Bayar, N., Yılmaz, E., & Türel, G. (2018). Hemşirelik öğrencilerinin empatik eğilim düzeyleri ve problem çözme becerileri. *HSP*, 5 (2), 227-235. <https://doi.org/10.17681/hsp.380847>
- Yayan, E.H., Düken, M.E., Dağ, Y.S., & Ulutaş, A. (2018). Examination of the relationship between nursing student's internet and smartphone addictions. *Journal of Human Sciences*, 15(2), 1161-1171. <https://doi.org/10.14687/jhs.v15i2.5247>
- Yıldırım, B., & Özkahraman, Ş. (2011). Hemşirelikte problem çözme. *S.D.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2(3), 155-159.
- Yılmaz, G., Şar, A.H., & Civan, S. (2015). Ergenlerde mobil telefon bağımlılığı ile sosyal kaygı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Online Journal Of Technology Addiction & Cyberbullying*, 2(2), 20-37.
- Yüksel, A. (2015). Hemşirelik öğrencilerinin problem çözme öz değerlendirme sonuçları ve etkileyen faktörler araştırma. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 2(1), 37-49.
- Yüksel, A., & Öz, F. (2018). Hemşirelik öğrencilerinin üniversiteye uyumunda problem çözmeye dayalı psikoeğitim programının etkinliğinin değerlendirilmesi. *The Journal of International Lingual, Social and Educational Sciences*, 4(2), 242-262.
- Yüksel, M., & Yılmaz, E. (2016). Lise öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 15(3), 1031-1042. <http://dx.doi.org/10.17051/io.2016.49379>